# Rådets slutsatser om förskola och barnomsorg: att ge våra barn bästa möjliga grund för morgondagens värld

(2011/C 175/03)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

SOM BEAKTAR

— slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, av den 14 november 2006 om effektiv och rättvis utbildning ([1]),

— slutsatserna från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, av den 21 november 2008, *Att förbereda unga inför 2000-talet*: ett program för europeiskt samarbete på utbildningsområdet ([2]),

— rådets slutsatser av den 12 maj 2009 om en strategisk ram för europeiskt utbildningssamarbete (*"Utbildning 2020"*) ([3]),

— rådets slutsatser den 26 november 2009 om utbildning för barn med invandrarbakgrund ([4]),

— rådets slutsatser av den 11 maj 2010 om utbildningens sociala dimension ([5]),

SOM ERINRAR OM ATT

effektivare och rättvisare utbildningssystem på alla nivåer – från de tidiga barndomsåren in i vuxen ålder – spelar en avgörande roll för uppnåendet av *Europa 2020*-målen om smart och hållbar tillväxt för alla ([6]),

SOM BEKRÄFTAR ATT

utbildningssystemens organisation och innehåll visserligen faller under de enskilda medlemsstaternas ansvar, men att samarbete på europeisk nivå genom den öppna samordningsmetoden, tillsammans med effektiv användning av EU-program, kan bidra till att utveckla kvalitativ utbildning genom att stödja och komplettera de åtgärder som vidtas på nationell nivå och hjälpa medlemsstaterna att ta itu med gemensamma utmaningar,

OCH MOT BAKGRUND AV

ordförandeskapets konferens *Excellence and Equity in Early Childhood Education and Care* i Budapest den 21–22 februari 2011, där man framhöll behovet att kombinera förskolans och barnomsorgens kvantitativa och kvalitativa aspekter, och meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: *En EU-agenda för barns rättigheter* ([7]),

NOTERAR kommissionens meddelande *Förskola – en bättre grund för framtiden* ([8]),

ÄR MEDVETET OM FÖLJANDE

1. Förskola och barnomsorg av hög kvalitet ([9]) ger en mängd fördelar på både kort och lång sikt för både enskilda och för samhället i stort. Som ett komplement till familjens centrala betydelse lägger förskolan och barnomsorgen den nödvändiga grunden för språkförvärvande, framgångsrikt livslångt lärande, social integration, personlig utveckling och anställbarhet. Om man lägger en god grund under de första viktiga barndomsåren blir senare inlärning effektivare och sannolikheten för att man ska fortsätta att lära sig under hela livet ökar, vilket leder till en jämlikare utbildning och lägre samhällskostnader för kompetensförlust och lägre offentliga utgifter inom välfärd, hälsa och även rättsväsen.

2. Förskola och barnomsorg av hög kvalitet är nyttiga för alla barn, men särskilt för barn med socioekonomiskt missgynnad bakgrund, invandrarbakgrund eller romsk bakgrund, eller med särskilda utbildningsbehov, inbegripet funktionshinder. Genom att bidra till att minska prestationsklyftan och stödja kognitiv, språklig, social och känslomässig utveckling kan den bryta en ond cirkel med utsatthet och en känsla av utanförskap som ofta leder till avbruten skolgång och till att fattigdom överförs från en generation till nästa.

3. Allmän och lika tillgång till förskola och barnomsorg av hög kvalitet kan i hög grad bidra till Europa 2020-strategins framgång, och särskilt till att man uppnår två av EU:s överordnade mål: att minska andelen ungdomar med avbruten skolgång till under 10 % och att hjälpa minst 20 miljoner människor ut ur fattigdom och social utestängning.

([1]) EUT C 298, 8.12.2006, s. 3.
([2]) EUT C 319, 13.12.2008, s. 20.
([3]) EUT C 119, 28.5.2009, s. 2.
([4]) EUT C 301, 11.12.2009, s. 5.
([5]) EUT C 135, 26.5.2010, s. 2.
([6]) Europeiska rådets slutsatser från mars 2010 – dok. EUCO 7/1/10 REV 1.
([7]) 7226/11 – KOM(2011) 60 slutlig.
([8]) 6264/11 – KOM(2011) 66 slutlig.
([9]) I dessa slutsatser avses med *förskola och barnomsorg* alla arrangemang för utbildning och omsorg för barn från födseln till den obligatoriska skolåldern – oavsett miljö, finansiering, öppettider eller programinnehåll – och innefattar tillhandahållande av förskoleutbildning. (*Källa*: OECD *Starting Strong* I (2006), s. 7.)

4. Eftersom förskola och barnomsorg ger möjlighet att på ett tidigt stadium upptäcka och åtgärda inlärningssvårigheter kan de dessutom hjälpa till att identifiera små barn med särskilda utbildningsbehov och i möjligaste mån underlätta deras integration i vanliga skolor.

5. Även om medlemsstaterna på det hela taget gjort stora framsteg de senaste åren med att förbättra tillgången till förskola och barnomsorg behövs det ytterligare ansträngningar för att uppnå målet med en deltagarandel på minst 95 % senast 2020, vilket man enats om enligt den strategiska *Utbildning 2020*-ramen [1], och särskilt för att säkerställa bättre tillgång för barn från missgynnade miljöer.

6. Det är lika viktigt att tillhandahålla högkvalitativ förskola och barnomsorg som att säkerställa tillgängligheten och överkomligheten, och särskild uppmärksamhet behöver ägnas sådana frågor som miljö, infrastruktur, personal, läroplan, ledning och kvalitetssäkring.

7. Det krävs en systemisk och integrerad syn på förskole- och barnomsorgstjänster på lokal, regional och nationell nivå, där alla berörda intressenter – även familjer – deltar samt nära sektorsövergripande samarbete mellan olika politiska sektorer, så som utbildning, kultur, sociala frågor, sysselsättning, hälso- och sjukvård samt rättsväsen.

8. Det är viktigt att få med ett ökat antal män i förskolan och barnomsorgen för att ändra attityderna och visa ett det inte är bara kvinnor som kan sköta utbildning och omsorg. Det är positivt för barn att ha rollmodeller av båda könen och det kan bidra till att bryta könsstereotypa uppfattningar. En arbetsplats med båda könen bidrar till att vidga barnens erfarenheter och kan också bidra till att minska könssegregationen på arbetsmarknaden.

9. Förskolan och barnomsorgen får vanligtvis mindre uppmärksamhet än utbildning på andra nivåer trots att det finns klara belägg för att det är betydligt mer ändamålsenligt att göra effektiva satsningar på kvalitetsutbildning under de tidiga barndomsåren än att ingripa senare och att det också för med sig avsevärda fördelar under hela livscykeln, särskilt för de mindre gynnade.

10. Det finns relativt lite forskning om små barns utbildning som bedrivits eller samlats in på EU-nivå och som skulle kunna vara vägledande för utveckling och genomförande av förskole- och barnomsorgspolitik i medlemsstaterna. Det föreligger ett behov av att göra befintliga forskningsresultat mer allmänt tillgängliga och att komplettera dessa med mer omfattande forskning om förskola och barnomsorg och deras verkningar i medlemsstaterna, samtidigt som man tar hänsyn till kulturell mångfald och samlar in exempel på god praxis och erfarenheter.

[1] Se bilaga I till slutsatserna (EUT C 119, 28.5.2009, s.7): Senast 2020 bör minst 95 % av barn som har fyllt fyra år men ännu inte uppnått åldern för obligatorisk skolstart delta i förskoleverksamhet.
År 2008 var den genomsnittliga europeiska deltagarandelen i förskoleverksamhet 92,3 %.

ÄR ENIGT OM FÖLJANDE

Åtgärder som klarar av den dubbla utmaningen att ge allmän lika tillgång till utbildning och omsorg i den tidiga barndomen, samtidigt som kvaliteten höjs, kunde inbegripa följande:

1. Att ge lika tillgång till högkvalitativ och inkluderande förskola och barnomsorg, särskilt för barn med socioekonomiskt missgynnad bakgrund, invandrarbakgrund eller romsk bakgrund, eller med särskilda utbildningsbehov, inbegripet funktionshinder.

2. Ta fram effektiva modeller för finansiering, bland annat riktad finansiering, som hittar den rätta balansen mellan offentliga och privata investeringar i enlighet med nationella och lokala förhållanden.

3. Främja sektorsövergripande och integrerade upplägg för omsorgs- och utbildningstjänster för att möta alla barns behov – kognitiva, sociala, känslomässiga, psykologiska och fysiska – på ett holistiskt sätt samt säkerställa nära samarbete mellan hemmet och förskolan eller barnomsorgen och en smidig övergång mellan olika utbildningsnivåer.

4. Stödja professionalisering av personalen inom förskolan och barnomsorgen, med tonvikt på utveckling av deras kompetens, kvalifikationer och arbetsvillkor, och höja yrkets prestige. Dessutom utveckla en politik som syftar till att attrahera, utbilda och behålla personal med lämplig utbildning och förbättra könsfördelningen.

5. Främja ur utvecklingssynpunkt lämpliga program och läroplaner som främjar förvärvande av både kognitiva och icke-kognitiva färdigheter samtidigt som man erkänner lekens betydelse, eftersom även leken är avgörande för lärandet under den tidiga barndomen.

6. Stödja föräldrarna i deras roll som barnens främsta uppfostrare under de tidigaste barndomsåren och uppmuntra förskole- och barnomsorgstjänster att arbeta i nära partnerskap med föräldrar, familjer och samhällen, för att öka medvetenheten om de möjligheter som erbjuds genom förskola och barnomsorg och vikten av att lära sig redan under de första åren.

7. Främja kvalitetssäkring under medverkan av alla de viktigaste intressenterna, inklusive familjer.

8. Främja europeisk forskning och datainsamling om förskola och barnomsorg, i förekommande fall i samarbete med internationella organisationer, för att stärka faktabasen för politiskt beslutsfattande och programgenomförande på området.

UPPMANAR DÄRFÖR MEDLEMSSTATERNA ATT

1. analysera och utvärdera befintliga förskole- och barnomsorgstjänster på lokal, regional och nationell nivå vad beträffar tillgång, överkomlighet och kvalitet, såsom anges i dessa slutsatser,

2. se till att det införs åtgärder som syftar till att tillhandahålla allmän och lika tillgång till förskola och barnomsorg och att förbättra kvaliteten,

3. investera effektivt i förskola och barnomsorg som en tillväxtfrämjande åtgärd på lång sikt,

UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT

1. stödja medlemsstaterna med att fastställa och utbyta goda metoder och god praxis genom den öppna samordningsmetoden,

2. bredda faktabasen på förskole- och barnomsorgsområdet genom att bygga vidare på och komplettera internationell forskning med EU-omfattande forskning och göra sådana forskningsresultat mer lättillgängliga,

3. inom den strategiska ramen *Utbildning 2020* övervaka och rapportera framsteg mot riktmärket för *Utbildning 2020* beträffande deltagande i utbildningsverksamhet i den tidiga barndomen och beträffande uppnående av målen i dessa slutsatser vad gäller mer omfattande tillgång och högre kvalitet,

OCH UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT MED KOMMISSIONENS STÖD

1. bedriva politiskt samarbete genom den öppna samordningsmetoden med relevanta sektorer (såsom utbildning, kultur, socialpolitik, sysselsättning, hälso- och sjukvård och rättsväsen) och involvera alla relevanta intressenter i syfte att ta fram referensverktyg på europeisk nivå till stöd för politikutveckling på förskole- och barnomsorgsområdet på lämplig lokal, regional och nationell nivå,

2. utan att det påverkar förhandlingarna om den kommande budgetramen effektivt utnyttja alla relevanta EU-instrument på områdena livslångt lärande och forskning samt de europeiska strukturfonderna i linje med målen för strategin *Utbildning 2020*, i syfte att främja ovanstående mål.